

**ПЛАН-КОНСПЕКТ (КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЇ)
для проведення заняття із тактичної підготовки з особовим складом 8-ї
навчальної групи навчальної пожежно-рятувальної частини**

Тема: «Гасіння пожеж у сільській місцевості. Гасіння пожеж на торф'яних полях і родовищах. Гасіння пожеж на відкритій місцевості, у тому числі в степовій зоні та заплавах річок»

Навчальна мета: навчання і виховання особового складу, який безпосередньо залучається до ліквідації НС, спрямована на підвищення його професійних знань, формування вмінь і навичок керування силами і засобами при ліквідації НС.

Час проведення: 2 год.

Місце проведення: навчальний клас.

Навчально-матеріальне забезпечення: план-конспект (конспект-лекції).

Нормативно-правові акти і література:

1. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 року №5403-VI;
2. Наказ МВС України від 26.04.2018 № 340 «Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж»;
3. Наказ МВС від 15.06.2017 № 511 «Порядок організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту»;
4. Наказ МНС України від 07.05.2007 № 312 «Про затвердження Правил безпеки праці в органах та підрозділах МНС України».

Порядок проведення заняття:

1. Організаційні заходи - 3 хв.:
 - перевірка присутніх;
 - оголошення теми і мети заняття.
2. Контроль знань - 5 хв.:
 - перевірка засвоєння раніше пройденого матеріалу.
3. Викладення матеріалу теми - 70 хв.
 - Питання, які вивчатимуться:
 - 1) Гасіння пожеж у сільській місцевості;
 - 2) Гасіння пожеж на торф'яних полях і родовищах;
 - 3) Гасіння пожеж на відкритій місцевості, у тому числі в степовій зоні та заплавах річок.

- утворити Штаб на пожежі, до складу якого включити відповідних фахівців та експертів;
- призначити відповідального за безпеку праці та організувати роботу пункту домедичної допомоги;
- застосовувати для гасіння пожежі вогнегасні речовини з урахуванням властивостей агрохімікатів, що зберігаються;
- організувати у разі гасіння агрохімікатів водою облаштування її стікання в безпечні для людей і тварин місця;
- визначити позиції ствольників з навітряного боку;
- забезпечити особовий склад ізольовальними або фільтрувальними протигазами, призначеними для захисту від агрохімікатів і продуктів, що утворюються під час пожежі;
- організувати у разі утворення на місці пожежі хмари хімічних речовин евакуацію людей і тварин на шляху її розповсюдження. Якщо хмара рухається в напрямку житлових масивів і тваринницьких комплексів увести стволи для її осадження розпиленими струменями води;
- організувати після ліквідації пожежі проведення санітарної обробки особового складу, який брав участь у гасінні пожежі, за потреби направити його на медичне обстеження;
- провести дегазацію пожежно-рятувальної техніки та обладнання, що використовувалися під час гасіння пожежі.

Під час гасіння льону, сіна, соломи в скиртах і пожеж на складах грубих кормів КГП зобов'язаний:

- здійснювати гасіння відкритого полум'я розпиленими струменями води;
- ужити заходів щодо залучення членів місцевих протипожежних формувань і сільськогосподарської техніки для розбирання (розтягування) скирт, їх гасіння та захисту сусідніх з місцем пожежі скирт;
- організувати під час пожежі на пунктах обробки льону відключення пневмотранспорту та агрегатів активного вентилявання скирт;
- організувати після завершення гасіння пожежі у взаємодії із місцевими органами влади чергування членів місцевих протипожежних формувань із засобами пожежогасіння для ліквідації можливих повторних загорянь.

Під час гасіння зернових культур на корені та у валках КГП зобов'язаний:

- увести сили та засоби для гасіння по фронту пожежі з поступовим переходом на фланги і тил;
- подати стволи на гасіння від пожежно-рятувальної і пристосованої техніки, організувати прокошування зернових культур перед фронтом пожежі та оборювання місця горіння, залучити особовий склад та сільгосппрацівників для збивання полум'я хлопавками, мітлами, гілками та вологою тканиною по периметру пожежі;

Дати під запис.

- у разі гасіння зернових культур на великих площах та за швидкості вітру понад 7 м/с:
- негайно організувати розвідку в декількох напрямках шляхом об'їзду периметра пожежі;
- увести сили і засоби по напрямку розповсюдження вогню на ділянках, де можливий проїзд пожежно-рятувальної або пристосованої техніки;
- облаштувати загороджувальні мінералізовані смуги на шляху розповсюдження вогню;
- зосередити основні дії сил і засобів для припинення поширення вогню та усунення загрози людям, населеним пунктам, механізованим токам, виробничим і тваринницьким будівлям, лісовим масивам і торфовищам;
- здійснювати маневр сил і засобів для гасіння пожежі на вирішальному напрямку дій у разі зміни напрямку вітру.

2) Гасіння пожеж на торф'яних полях і родовищах

Обстановка, що може скластися під час пожеж на торф'яних полях і родовищах:

- швидке поширення вогню рослинним покровом торф'яного поля в разі сильного вітру та виникнення нових осередків пожежі;
- поширення пожежі на населені пункти, промислові (господарчі) об'єкти, сільськогосподарські угіддя, лісові масиви, штабелі і каравани торфу;
- проникнення вогню в глибину торф'яного масиву та утворення прогарів;
- виділення великої кількості диму та його розповсюдження на значну територію;
- поширення вогню всередині штабеля торфу і його поверхнею, перекидання іскор на інші штабелі за напрямком вітру.

Під час гасіння пожежі на торф'яному полі чи родовищі КГП зобов'язаний:

- утворити Штаб на пожежі, до складу якого включити представників місцевих органів влади та адміністрації торфопідприємства;
 - визначити напрямок і швидкість поширення пожежі, найбільш небезпечні ділянки, наявність будівель, повітряних ліній електропередач, газо-, нафто-, продуктопроводів і загрози для них.
- Зосередити основні сили і засоби для гасіння пожежі з боку:
- населеного пункту;
 - промислового (господарчого) об'єкта;
 - основного торф'яного масиву (полів добування торфу);
 - лісового масиву і сільськогосподарських угідь;
 - намітити межі, в яких необхідно зупинити поширення вогню;
 - уточнити товщину шару торфу, його однорідність та ступінь зволоження;

Дати під запис.

-подати для локалізації пожежі на торф'яному полі водяні стволи по периметру пожежі, відсікаючи вогонь, на відстані не менше 3-5 м від ділянок торф'яного поля, що не горять.

Для гасіння пожежі на торф'яному полі:

- окопати периметр пожежі канавами до мінерального ґрунту або насиченого водою шару торфу з одночасною подачею водяних стволів.
- Окопування осередків горіння або території торф'яного поля розпочати з боку, де не подано водяні стволи;
- розмивати компактними струменями води торф в осередках горіння, заливати і підтоплювати їх водою;
- здійяти за можливості інженерну техніку для змішування торфу, що горить, із сирою торф'яною масою;
- подати стволи-розпилювачі для гасіння фрезерного торфу, розпушувати торф культиваторами до вологого шару з подальшим утрамбуванням його бульдозерами, катками або іншою технікою;
- організувати залучення до гасіння пожежі інженерну та пристосовану для пожежогасіння техніку;
- провести розвідку джерел водопостачання та визначити можливість використання їх для гасіння пожежі. За потреби створити запас води шляхом облаштування запруд для її збирання, підняття рівня води в каналах, за можливості здійснити стаціонарні та пересувні системи зрошування;
- використовувати бульдозери, тягачі, екскаватори та іншу техніку об'єктів господарювання для доставки у важкодоступні місця пожежно-рятувальної техніки, створення протипожежних розривів, каналів і тимчасових запруд;
- коригувати дії пожежно-рятувальних підрозділів і населення, залучених до гасіння, з урахуванням обстановки на місці пожежі;
- організувати захист населених пунктів, промислових (господарчих) об'єктів, лісових масивів, полів посівних культур у разі загрози поширення пожежі на них;
- організувати цілодобові пости та дозори силами населення і місцевих протипожежних формувань у населеному пункті та інших місцях, на які можливе поширення вогню;
- керуватися відповідним планом під час евакуації населення з населеного пункту;
- забезпечити під час гасіння пожежі дотримання особовим складом заходів безпеки праці. Особливу увагу приділити організації заходів для недопущення провалювання людей і техніки в прогари або болото на торф'яному полі та отруєння особового складу продуктами горіння під час тривалої роботи в зоні сильного задимлення;
- ужити заходів для захисту особового складу від опромінення під час гасіння торф'яних пожеж на території, що зазнала радіоактивного забруднення, організувати дозиметричний контроль у місцях проведення робіт;

Дати під запис.

-забезпечити вогнегасними речовинами, технікою, пально-мастильними матеріалами, обладнанням, засобами зв'язку, а під час пожежі, що триває понад три години,- харчуванням, приміщенням для відпочинку і реабілітації осіб, залучених до гасіння пожежі, за рахунок місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування і суб'єктів господарювання.

Під час гасіння штабелів торфу КГП зобов'язаний:

- увести стволи для гасіння з боку штабелів торфу, що не горять, беручи пожежу в кільце;
- здійснювати гасіння штабелів кускового торфу потужними компактними струменями води, а штабелів фрезерного торфу - розпиленою водою із змочувачами з одночасним видаленням шару торфу, що горить;
- організувати захист штабелів, що не горять, шляхом інтенсивного зрошування розпиленою водою, закидання сировою торф'яною масою;
- здійяти технічні засоби торфопідприємства для облаштування протипожежних розривів і розбирання штабелів торфу;
- виставити постових для спостереження за територією після гасіння штабелів торфу.

3) Гасіння пожеж на відкритій місцевості, у тому числі в степовій зоні та заплавах річок

Обстановка, що може скластися під час пожеж на відкритій місцевості:

- швидке розповсюдження пожежі сухою рослинністю та чагарниками;
- щільне задимлення місцевості;
- швидка зміна напрямку пожежі;
- можлива наявність декількох осередків пожежі або займання нових;
- відсутність джерел протипожежного водопостачання або їх значна віддаленість;
- загроза розповсюдження пожежі на будинки, споруди, об'єкти, лісові масиви тощо;
- складний рельєф місцевості.

Під час гасіння пожеж на відкритій місцевості КГП зобов'язаний:

- визначити вірогідність поширення пожежі на населені пункти та інші об'єкти;
- провести розвідку та визначити вирішальний напрямок гасіння пожежі;
- виконувати щодня розвідку пожежі у разі розповсюдження її на великій площі і набуття затяжного характеру, двічі на день - в разі швидкого розповсюдження горіння; за можливості посадки вертольота поблизу пожежі розвідку пожежі виконувати на вертольоті;
- провести розрахунки та визначити необхідність залучення додаткових сил та засобів;
- організувати створення мінералізованої смуги спільно з представниками адміністрації;

Дати під запис.

-особисто переконатися в ліквідації горіння, визначити необхідність і тривалість спостереження за місцем ліквідованої пожежі.	
---	--

4. Закріплення вивченого матеріалу

– 5 хв.:

Питання для закріплення:

- 1) Гасіння пожеж у сільській місцевості;
- 2) Гасіння пожеж на торф'яних полях і родовищах;
- 3) Гасіння пожеж на відкритій місцевості, у тому числі в степовій зоні та заплавах річок.

5. Підведення підсумків

– 7 хв.:

- вказати на питання, які вимагають підвищеної уваги;
- оголосити оцінки;
- відповісти на запитання.